

Nr 469

Av herrar Larsson i Norderön och Grebäck, om rätt för kommun att tillskapa semesterbyar m. m.

Fritidslivets expansion har medfört ett starkt ökat behov av fritidsanläggningar av olika slag. I syfte att tillgodose dessa behov har stat och kommun gjort betydande insatser för att främja tillkomsten av erforderliga anläggningar. Bl. a. gäller detta semesterbyar, till vars anläggande bidrag kan erhållas ur fonden för friluftslivets främjande.

Behovet av semesterbyanläggningar måste anses vara mycket stort. 1962 års fritidsutredning har i en promemoria med utredning och förslag rörande provisorisk höjning av fonden för friluftslivets främjande framhållit, att det totala antalet fritidsstugor enligt utredningens inventeringar vid början av 1963 uppgick till ca 297 000. Härav utgjordes endast ca 15 000 av stugor i semesterbyar och liknande anläggningar. Utredningen uppskattar, att medan den enskilda fritidsbebyggelsen erbjuder uppehållsplatser större delen av året för ungefär 1 miljon medborgare, torde närmast jämförbara anläggningar, semesterbyar, vandrarhem m. fl., för det rörliga friluftslivet omfatta endast omkring 160 000 bäddar. Med hänsyn till den billiga boendeform som det rörliga friluftslivets anläggningar representerar och därför kanske är den enda form som står till buds för stora delar av befolkningen finner utredningen det angeläget att tillkomsten av dylika välplanerade och välutrustade kollektiva anläggningar kraftigt främjas.

Med tanke på det behov som sålunda finns måste det hälsas med tillfredsställelse att kommunerna visar ett stigande intresse att ta initiativ till och medverka vid anläggande av semesterbyar och liknande. Under 1963 har emellertid ett kommunalt beslut rörande tillskapandet av en sådan anläggning i anledning av anförda besvär ställts under regeringsrättens prövning. Vid sin prövning av ärendet har regeringsrätten funnit att beslutet i fråga icke är förenligt med den gällande kommunala kompetensen. Regeringsrättens utslag har väckt stor uppmärksamhet på kommunalt håll, och många kommunalmän synes vara osäkra på utslaget prejudicerande betydelse. Följden synes ha blivit, att man på sina håll tvekar då det gäller kommunernas engagemang i fråga om semesterbyar m. m. Detta är förklarligt då det nämnda utslaget synes vara det första som förekommit på detta område.

Det är givetvis svårt att utan ingående kännedom i fallet dra bestämda slutsatser om skälen för regeringsrättens utslag och utslaget prejudicerande verkningar. Dock synes det som om regeln att kommun inte får engagera sig i företag med kommersiellt syfte, d. v. s. i företag som avser att

ge ekonomisk vinst, inte kan ha varit avgörande. Enligt gällande bestämmelser för bidrag ur fonden för friluftslivets främjande får nämligen anläggning, om bidrag skall kunna erhållas, inte drivas på sådant sätt, att den ger ekonomisk vinst, utan endast så, att den täcker högst självkostnaderna. Det synes ligga närmare till hands att den s. k. lokaliseringsregeln, d. v. s. att en kommunal åtgärd måste avse kommunens egna medborgare, kan ha haft en avgörande betydelse. För bidrag ur fonden för friluftslivets främjande gäller nämligen att anläggningen skall stå öppen i lika mån för envar medborgare, således oavsett kommuntillhörighet. Är detta ett bärande skäl för utslaget i fråga, kan det få en stark hämmande inverkan på många kommuners insatser för tillskapande av semesterbyar och liknande anläggningar. I många kommuner, som har mycket goda möjligheter att anlägga semesterby, torde nämligen kommunmedlemmarnas intresse av semesterbyvistelse inom sin egen kommun vara minimalt eller obefintligt.

Oavsett vilken regel eller vilka regler inom den nuvarande kommunala kompetensen som legat till grund för regeringsrättens nämnda utslag kan det befaras att utslaget får verkningar som inte är önskvärda. En skyndsamt översyn av den nu gällande kommunala kompetensen i fråga om fritidsanläggningar är därför mycket angelägen.

Statsrådet och chefen för inrikesdepartementet har i ett interpellations-svar framhållit att frågan rörande den kommunala kompetensen kommer att ägnas uppmärksamhet i vidare avseende än som här berörts. Med hänsyn till här berörda frågas speciella natur och till angelägenheten av att tillkomsten av de åsyftade fritidsanläggningarna på allt sätt främjas bör dock den kommunala kompetensen i fråga om dylika anläggningar kunna tagas upp till särbehandling. Det kan erinras om att en sådan särbehandling förekommit i fråga om kommunernas rätt att bistå utländska studerande (se konstitutionsutskottets utlåtande 1962:21).

Vi föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt prövning av frågan om den kommunala kompetensen i fråga om semesterbyar och liknande anläggningar. Prövningen torde kunna överlåtas på kommunalrättskommittén, eventuellt i samråd med 1962 års fritidsutredning. Förslag i ärendet bör snarast underställas riksdagen.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag rörande sådan utvidgning av den kommunala kompetensen, att kommun skall äga vidtaga åtgärder för tillskapande av semesterbyar och liknande anläggningar.

Stockholm den 25 januari 1964

Erik Larsson
i Norderön

Erik Grebäck